

sebe. Najprej predstavi vitezu sebe za konteso, svojo gospodarico pa za svojo sobarico. Vitez se ročno zaljubi v Lucrezijo, a iz te situacije se rodi sto novih zadreg, zlasti ker se Lucrezia istočasno ozira tudi po vitezovem slugi Pasquinu. Njena bistra iznajdljivost pa iztakne povsod izhod. Kot maska še enkrat osvoji nestalno srce frfrastega viteza, ki si potem v zavesti svoje krivde ne zna pomagati in pristane na to, da vzame hišno za

ženo. — Fabula torej, kakor rečeno, ni bogvekaj. Toda situacije, čeprav ne posebno skrbno postavljene, so vsekakor zelo zabavno izmišljene, intriga je lahkotna, dialog često prirodno igriv: pogovor Lucrezije in Pasquina v 13. prizoru prvega dejanja na primer je lep primer goldonijevske živahnosti in šaljivosti; ob tem prasketajočem spopadu človek kar sliši enako gibke in graciozne fraze recitativne glasbe.

(Dalje prihodnjič.)

MARIBORSKA STATISTIKA

FRANJO KRAMBERGER

V »Kroniki« bomo skušali sistematično objavljati razne važne in zanimive pojave, ki jih pokaže mariborska statistika, pri čemer imamo namen javnim delavcem in zgodovinarjem, kakor tudi svojim bravcem sploh prikazati tok mariborskega življenja in dela, ne da bi pri tem hoteli ocenjevati razmere in vzroke, ki so povzročile slike, kakor jih ravno podaja sistematično sestavljena statistika.

I.

Danes objavljena statistika namerava statistično prikazati, kako so se gibale cene najvažnejšim živilom in nekaterim drugim življenjskim potrebščinam v Mariboru od l. 1919. do l. 1933. Objavljene številke sem dobil na sledeče načine:

Živila: Za cene živil sem uporabil knjigo »Viktualne cene od 1. IX. 1919 do decembra 1933« in »Poročila mestnega tržnega nadzorstva o gibanju cen življenjskih potrebščin« od 1. I. 1933 do 15. XII. 1933, ki jih shranjuje mestno tržno nadzorstvo.¹ V knjigi »Viktualie« (najbrž je pisna pomota in bi se moralo pravilno glasiti Viktualije-živila) so za vsak teden vpisane po večini najnižje in najvišje cene, na pr. za goveje meso 8. VIII. 1925: Din 10'— do Din 19'—. Srednja cena bi tu bila Din 14'50. Vse take posamezne najnižje in najvišje, oziroma srednje cene za vsak predmet sem seštel ter dobljeno vsoto delil s številom tednov, za katere so bile cene seštete, oziroma s številom, kolikor različnih cen sem seštel. Na tak način

¹ Mestno tržno nadzorstvo shranjuje knjige o živilskih cenah od 1864 naprej, in sicer: knjigo za čas od 1864 do 1901, drugo knjigo od 1899 do oktobra 1915 ter tretjo knjigo od septembra 1919 do decembra 1932. V knjigi za čas od 1899 do 1915 je za mesec junij 1915 prvič zabeleženo »Höchstpreise laut beiliegend. Kundmachung« (najvišje cene po priloženem razglasu). Ta razglas in tudi poznejši pa knjigi niso priloženi. Od novembra 1915 do avgusta 1919 cene v knjigah sploh niso vpisane. Cene

sem dobil povprečne mesečne cene. Mesečne cene sem zopet za vse leto seštel, jih razdelil po primernem številu mesecev in tako dobil povprečne letne cene. Za 1933. so poročila tržnega nadzorstva sestavljena za vsakih 14 dni in formalno nekoliko drugače, vendar so ugotovljene številke dobljene na podoben način.

Voda: V mestnem vodovodu vodijo že od vsega početka po posebnem števcu statistiko, koliko vode odda vodovod vsako leto. Mestno knjigovodstvo vpisuje v posebne knjige, koliko vode se porabi v vsaki hiši (po hišnih števcih). Po teh knjigah sem ugotovil količino vode, ki je bila porabljena izven mesta in jo odštel od količine, ki jo je oddal mestni vodovod ter tako dobil ono količino, ki je bila porabljena v mestu samem. V računskih zaključkih mestne občine mariborske je za vsako leto ugotovljeno, koliko je bilo v mestu plačane vodarine in koliko je bilo plačanega za več porabljene vode, oziroma koliko bi za vsako leto na vodarini in za večjo porabo vode moralo biti plačanega. Števila plačila sem delil s številom konsumna in tako dobil znesek, ki je bil plačan za 1 m³ vode.

Najemnine: vsak hišni posestnik v mestu Mariboru mora vsako leto pri davčni napovedi poročati davčni upravi, koliko je bilo v njegovi hiši plačane najemnine. Ako za vsako leto vsoto v mestu plačane najemnine delimo s številom prebivalstva, dobimo podatke, koliko je vsak prebivalec v dotičnem letu plačal najemnine.²

so bile v tem času maksimirane po različnih uredbah in naredbah, izdanih od avstrijskih in jugoslovanskih deloma civilnih, deloma vojaških oblastev.

² Vštete so tudi najemnine za trgovske in obrtne lokale in torej številke ne kažejo samo stanovanjskih najemnin. Pravilno bi bilo, posebej ugotoviti najemnine za stanovanje in posebej za lokale ter določiti ceno po prostoru ali obsegu (za m² ali m³), kar pa ni mogoče, dokler niso prostori izmerjeni.

Količina	P r e d m e t	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
		krona	krona	krona	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar	dinar
1 kg	Prvovrstna bela moka	6.00	16.14	18.15	6.81	7.44	6.46	6.83	5.67	5.61	5.22	4.14	4.02	3.96	3.43	3.33
"	Bela moka za pecivo	5.40	13.77	16.90	6.41	6.98	6.07	6.45	5.42	5.42	4.97	3.97	3.88	3.66	3.39	3.32
"	" " kruh	4.53	12.24	15.45	5.72	6.40	5.41	5.78	4.99	4.95	4.62	3.67	3.72	3.42	3.19	3.30
"	Črna " " "	3.50	8.91	14.11	5.46	5.76	4.57	5.07	3.84	4.28	4.37	3.44	3.14	2.99	2.87	2.95
"	Koruzna moka . . .	3.20	7.42	8.43	4.45	4.42	3.95	3.97	3.16	2.73	3.45	3.08	2.21	1.87	1.79	1.67
"	Pšenični zdrob . . .	6.10	15.22	18.89	7.40	7.97	7.16	7.47	6.17	6.02	5.81	4.96	4.39	4.16	3.84	4.19
"	Testenine	8.75	—	—	13.18	16.23	15.33	14.20	11.07	11.64	11.58	11. —	9.64	10.20	11.15	10.66
"	Ječmenova kaša . . .	—	9.67	13.61	5.91	6.49	6.77	9.52	8.43	8.88	8.52	6.68	8.80	8.59	7.94	7.43
1 l	Prosenka kaša . . .	2.89	9.70	12.36	5.83	7.53	6.91	6.25	5.56	5.93	5.86	5.15	4.67	3.71	3.82	3.63
1 kg	Goveje meso	12.13	21.14	22.30	12.65	20.50	23.44	16.07	13.50	13.62	13.90	15.12	15.08	12.57	7.58	7.93
"	Telečje "	8. —	20.61	20.01	13.50	23.63	26.18	18.20	15.62	17.28	19.04	20.82	24.12	19.49	9.55	10.44
"	Svinjsko "	17. —	31.48	32. —	20.15	34.02	32.50	21.75	18.81	22.26	21.08	21.02	21.58	18.45	12.25	13.56
"	" " prekajeno	28.25	44.12	47.60	26.75	44.79	45.21	31.41	27.02	27.51	27.25	28.70	24.81	20.90	16.25	16.63
"	Gnjat	31.18	49.78	59.43	24.67	45.40	51.24	39.15	35.79	33.13	33.30	32.71	32.66	27.15	19.83	18.43
"	Slanina sveža	34.50	46.13	46.64	25.84	37.79	33.67	25.22	20.58	22.47	21.95	22.66	20.14	14.04	12.39	13.79
"	" " prekajena . . .	34.73	51.24	53.78	29.17	40.50	39.80	33.80	28.38	27.10	29.21	30.04	26.73	18.96	16.80	16.75
"	Svinjska mast	38. —	51.19	60.51	30.39	40.17	37.73	30.92	23.96	24.53	27.70	30.92	24.38	17.28	15.10	16.41
"	Maslo surovo	36. —	59.36	83.29	37.19	49.85	44.45	44.48	40.46	40.09	39.87	41.59	38.73	33.97	29.62	23.67
"	" " kuhano	—	—	87.50	—	55.67	53.54	55.89	43.98	47.31	45.33	38.04	44.25	40.65	30.71	27.33
1 komad	Jajca	1.31	1.91	3.38	1.57	1.76	1.80	1.37	1.37	1.32	1.44	1.52	1.16	1.08	0.86	0.88
1 l	Mleko sveže	1.83	3.94	6.26	2.97	3.90	3.56	2.99	2.56	2.57	2.70	3.06	2.64	2.50	2.50	2.23
1 kg	Krompir	1.43	2.64	2.75	1.78	1.48	1.58	1.52	1.24	1.68	1.57	1.54	1.14	1.42	1.44	0.99
"	Pizol	2.33	5.27	7.93	3.85	4.51	5.75	3.59	2.59	3.72	5.12	6.29	3.24	2.49	2.95	2.74
"	Grah	2. —	—	15.65	4.60	8.92	10.16	6.84	13.92	14.20	14.08	17.25	14.06	13.07	12.44	11.75
"	Riž	19.40	38.97	28.31	9.01	10.56	10.01	10.72	9.08	9.37	8.54	8.67	11.62	9.35	7.78	7.38
"	Zelje kislo	2. —	2.85	4.99	4.55	4.38	3.26	3.66	2.83	3.87	4.28	4.64	3.93	4.26	3.81	4. —
"	Repa kislá	1. —	1.53	3.20	1.89	1.90	2.14	1.90	2. —	2.17	2.40	2. —	2. —	2. —	2.09	2. —
"	Slive suhe	—	—	19.43	8.89	7.64	9.93	16.48	11.17	10.48	10.65	10.98	11.60	10.51	9.73	7.83

"	Čebula	1:40	6:12	8:32	6:89	4:40	3:11	3:56	3:26	4:13	4:17	3:83	2:70	4:17	4:56	2:60
"	Česen	2:—	12:76	19:50	8:98	10:—	10:67	15:54	14:75	13:73	12:84	14:04	15:42	15:23	10:15	7:98
1 l	Olje namizno	—	80:—	57:30	25:77	31:22	29:82	26:01	22:69	20:29	20:13	20:—	20:94	19:19	15:68	20:35
"	" bučno	36:—	70:65	58:38	31:97	38:28	34:91	25:20	22:29	18:67	21:25	23:28	16:16	13:25	13:34	12:73
1 kg	Kava	57:50	—	—	48:98	56:82	58:20	67:06	69:92	72:60	73:45	73:70	68:54	66:92	66:65	69:08
"	Čaj	195:—	—	—	—	—	—	145:—	104:90	94:47	101:50	107:50	140:83	154:32	155:67	127:12
"	Sol	2:20	4:90	7:31	3:85	3:70	3:85	4:05	4:06	3:75	2:96	2:87	2:72	2:74	2:75	2:86
"	Sladkor	11:34	56:62	51:37	17:25	24:36	20:38	15:45	14:79	15:97	14:90	13:65	13:07	13:21	14:43	15:37
"	Poper	132:50	97:77	85:95	33:13	38:93	40:10	40:64	61:31	65:81	72:23	70:58	65:46	49:61	43:38	42:18
"	Paprika	65:—	101:79	101:91	40:42	66:63	99:15	63:13	61:67	65:10	60:19	54:80	54:58	45:66	35:41	28:04
1 l	Vino ³	18:07	30:95	38:86	11:23	10:89	14:42	15:83	15:85	16:63	18:13	17:67	17:05	15:88	14:08	11:88
"	Pivo ³	2:40	5:97	13:78	5:10	6:21	6:50	7:87	7:27	7:58	9:17	9:17	9:04	9:—	9:—	9:—
"	Žganje ³	30:—	70:83	74:57	27:56	23:60	28:03	35:42	37:81	35:47	34:54	39:—	41:85	37:91	23:75	19:79
1 kg	Milo	27:35	33:17	34:68	14:81	18:30	17:85	17:44	16:70	16:34	16:48	17:15	16:17	14:31	12:38	12:50
1 l	Petrolej	5:40	15:60	20:72	6:85	7:05	6:99	6:73	6:88	7:—	7:—	7:—	7:02	7:—	7:—	7:06
1 kg	Oglje	18:—	34:73	55:73	20:10	26:78	28:50	28:02	26:77	28:33	26:67	26:—	26:—	26:—	24:50	23:—
100 kg	Premog	22:80	50:25	80:52	33:01	45:84	43:71	46:90	45:98	46:75	45:79	45:—	42:32	42:31	41:20	41:07
1 m ³	Drva trda	112:50	184:29	262:80	121:46	178:76	197:92	189:50	170:67	157:92	149:17	155:83	155:83	128:23	99:67	101:67
"	" mehka	93:75	144:04	204:80	90:83	112:71	172:92	142:65	120:—	118:96	118:75	102:50	108:33	103:75	77:67	75:04
1 m ³ = 10.000 l	Vode iz mest.vodovod. ⁴	0:24	0:44	0:76	0:48	0:72	0:91	1:07	1:23	1:02	1:14	1:33	1:29	1:47	1:48	
Na 1 prebiv.	Najemnina ⁵	93:09	137:67	140:12	103:40	113:51	229:11	263:97	499:85	539:80	796:95	887:41	999:28	1050:53	1036:48	1095:37
Kw ura	Električni tok ⁶	—	—	—	—	—	3:—	3:—	3:—	3:—	3:—	3:—	3:—	3:—	3:—	3:—

³ Koliko so Mariborčani popili vina, piva in žganja 1922—1931, je objavljeno v Mariborskem koledarju za 1933, str. 107. Potrebno je dodati še podatke za 1932 in 1933. L. 1932: Vina 781.737 l, piva 460.312 l, destilatov 16.726 l in šampanjca 229 steklenic; 1933: Vina 1,117.568 l, piva 271.645 l, destilatov 31.200 l, šampanjca 664 steklenic. 1931 pa so Mariborčani popili 825 steklenic šampanjca. Razmeroma zelo padlemu konzumu alkoholnih pijač v Mariboru leta 1932. se ne smemo čuditi, ker je samo navidezen. Državne oblasti takrat namreč niso vodile kontrole zaradi trošarine, ampak je to davščino pobirala mestna občina (od 20./IV. do 10./XI. 1932), ki pa ni mogla pobiranja v kratkem času temeljito organizirati. Verjetno je, da je 1932 iztočil Maribor za eno tretjino več alkoholnih pijač kakor pa jih kaže naša statistika. — Konzum piva 1933 je raditega tako nazadoval, ker je bilo dobiti v vinotočih poleg mestne meje in v bližnji okolici mnogo dobrega vina po 4:— do 6:— Din liter in je vino v vinotočih izpodrinilo pivo.

⁴ Glede cen za vodo je umestno ugotoviti, da prav za prav niso naraščale, ampak je povišanje le bolj navidezno. Vodarina se namreč določa po najemniškem donosu in ker so najemnine naraščale, je bilo tudi plačilo na vodarini vedno večje. — V količini v mestu porabljene vode je všteta tudi gospodarska in industrijska voda, voda za škropljenje cest, za gasilstvo itd., v kolikor se dobiva iz mestnega vodovoda.

⁵ Na videz nekoliko različno v primeri s podatki v Mariborskem koledarju za 1933, ker so za sestavo v koledarju bili zbrani le podatki za l 1912.—1933. in je bilo vzeto za podlago leto 1922. in ne, kakor bi bilo pravilno, leto 1921. — V dopolnilo v Mariborskem koledarju za 1933 objavljenih plačil na najemnini (najemniškega davka): 1919 je bilo na najemninah plačanega 3,081.415:55 K, 1920: 4,188.311:35 K, 1921: 4,307.168:— K, 1932: 35,487.886:— Din, 1933: 37,852.604:— Din.

⁶ Cene samo za tok za razsvetlavo.